

La bomba dels aiatol·làs

L'Iran surt altre cop a la palestra mediàtica. La República Islàmica esgrimeix el seu dret sobirà enfront dels qui l'acusen –els Estats Units i les cancelleries occidentals– de desenvolupar armament atòmic. Segons Washington, la bomba dels aiatol·làs és imminent. Mentrestant, el president iranià ho nega, però aprofita l'enrenou muntat per recriminar a Occident el suport a l'estat d'Israel, que per al mandatari persa hauria de ser esborrat del mapa.

Els aiatol·làs cerquen la bomba atòmica, el programa nuclear iranià capta l'atenció internacional per la denúncia de dos destacats experts de l'Institute for Science and International Security nord-americà, David Albright i Corey Hinderstein, que afirmen la possibilitat que el règim teocràtic iranià pugui aconseguir la seva primera bomba atòmica el 2009, tot i que altres fonts dels serveis secrets dels EUA endarrerixen la data al 2015.

Des que l'agost del 2002 un dissident iranià, Ali Reza Jafarzadeh, va desvelar l'existència d'una planta d'enriquiment d'urani a Natanz i una altra per aconseguir aigua pesant a Arak, les acusacions contra l'Iran han caracteritzat el dia a dia de les relacions entre Teheran i els estats occidentals. Washington acusà la República Islàmica de violar el tractat de no-prolifерació nuclear, del qual l'Iran és signatari. La pressió dels EUA i de la UE-3 (Regne Unit, França i Alemanya) forçà Teheran a suspendre, momentàniament, el seu programa nuclear, reactivat amb l'accés a la presidència iranià de Mahmud Ahmadineyad l'agost del 2005. El Govern iranià, davant la polèmica suscitada, al·legà el caràcter pacífic del seu programa nuclear i que continuaven suspeses les activitats per obtenir urani

enriquit, imprescindible per a la fabricació d'una bomba atòmica.

Sota el regnat del xa. El començament del programa nuclear iranià cal buscar-lo en la dècada dels seixanta del segle passat, quan el regne del xa era un fidel aliat dels EUA a la regió. Sota els auspicis del Govern nord-americà es creà el 1967 el Centre de Recerca Nuclear de Teheran, dotat amb un reactor de 5 megawatts. Un any després, el Govern iranià signava i ratificava el Tractat de no-prolifерació nuclear (1968). Alhora, el règim del xa creava una agència iraniana per a l'energia atòmica, que preveia la construcció de 23 centrals nuclears fins a l'any 2000. La confiança dels Estats Units en el seu aliat va ser confirmada pel programa de cooperació nuclear entre tots dos països reflectit en el memoràndum 292 del Consell de Seguretat Nacional dels EUA, signat el 1975 pel secretari d'estat d'aleshores, Henry Kissinger, que preveia vendre tecnologia a l'Iran per valor de 6.000 milions de dòlars. En contrapartida, l'Iran es comprometia a produir 6 milions de barrils de petroli diaris per al gegant nord-americà. El president Gerald R. Ford signà fins i tot, el 1976, una directiva que oferia la possibilitat de vendre a l'Iran la tecnologia necessària per extraure plutoni d'un reactor i, així, completar

el programa nuclear iranià, amb la qual cosa s'assegurava la reserva de cru de fins a aquell moment aliat incondicional.

La revolució islàmica. La instauració de la república teocràtica de l'Iran el 1979 frustrà els plans de nord-americans, esdevinguts de la nit al matí l'enemic número 1 del nou règim. El projecte emblemàtic del xa, la central de Bushehr, al golf Pèrsic, en construcció de la qual participaven companyies alemanyes (Kraftwerk Union, Siemens AG, Telefunken) restà aturat. Més endavant, els reactors patiren danys importants com a conseqüència dels bombardeigs iraquians a la guerra que enfrontà l'Iran i l'Iraq (1980-88). La fi de les hostilitats significà la represa del programa nuclear. La central de Bushehr, tanmateix, no es construeix l'empresa Atomstroyexport, participada pel Govern rus. L'any 2001, però, la CIA denuncià la reactivació del programa nuclear iranià amb finalitats militars, però exclouia la planta de Bushehr, car l'enriquiment de l'uraní es du a Natanz i Arak.

L'Iran sempre ha respost que el desenvolupament del seu programa nuclear té finalitats exclusivament civils per reactivar la indústria del país i millorar el nivell de vida dels seus habitants. Amb pretensions quasi idèntiques als plans concebuts pels nord-americans en època del xa, ho tractaria de disminuir el consum de petroli per generar energia elèctrica. I la República Islàmica, malgrat les acusacions, s'ha acollit sempre –tot s'ha de dir– a la legislació internacional en matèria nuclear, i des del 1979 informà l'agència internacional per a l'energia atòmica (AIEA) de les seves intencions de reactivar el programa nuclear. Tanmateix, els seus desigs sempre trobaren pen amb el veto de Washington i els resolucions de l'AIEA.

El Govern iranià, però, segons els EUA i la UE-3, du a terme un programa paral·lel de caràcter militar, descobert el 2002, per aconseguir la bomba atòmica. A l'alarma de les cancelleries occidentals, a més, s'ha d'afegir la preocupació d'Israel, que sent el programa nuclear iranià com una amenaça greu àdhuc no descarta intervenir-hi militarment si calgués. L'Iran, davant les ac-

vertències dels uns i les amenaces israelianes, se sent discriminat en comparació amb altres, car afirma que respecta el tractat de no-proliferaçió nuclear, mai no ratificat per Israel, l'Índia i el Pakistan, els tres posseïdors de la bomba atòmica.

Ahmadineyad. La victòria electoral l'any passat del conservador –segons paràmetres iranians– Mahmud Ahmadineyad, un home compromès fermament amb els principis de la revolució islàmica, ha introduït un nou factor de preocupació a les cancelleries occidentals, precisament quan els Estats Units tenen els seus soldats en actiu a les fronteres de la República Islàmica. Davant les pressions d'Occident, Ahmadineyad no ha dubtat a acusar els EUA i la Unió Europea de “criminals de guerra” per encobrir i permetre els “crims” d'Israel contra els palestins, i això, coincidint amb la cimera, aquest mes de gener, del president nord-americà George Bush i la cancellera alemanya Angela Merkel. Tanmateix, Teheran es referma en l'ús pacífic de l'energia nuclear, ratificat per la fàtua del líder de la revolució, l'aiatol·là Seyyed Ali Husseini Khamenei, emesa el 9 d'agost passat, que condemna, com a contrari a l'Islam, l'ús de l'energia nuclear amb finalitat militar.

La bomba per al 2009. Malgrat la insistència de Teheran en la bondat del seu programa nuclear, recentment un informe dels experts de l'Institute for Science and International Security ha admès la possibilitat que l'Iran disposi de la terrible arma el 2009. Aquesta conclusió es basa en els resultats de les inspeccions de l'ONU, que reconeixen la producció d'urani enriquit suficient per obtenir la bomba. Vet ací que els Estats Units i la Unió Europea s'han afanyat a condemnar el programa nuclear iranià i que Rússia, amb grans interessos a la regió, s'ha ofert a enriquir l'urani iranià. Els EUA, el Regne Unit, França i Alemanya amenacen de recórrer al Consell de Seguretat de les Nacions Unides, la qual cosa s'entén a Teheran com una amenaça, mentre que Rússia i la Xina, aquesta molt necessitada pel petroli iranià, no s'atreveixen a censurar directament la posició del Govern de la República Islàmica.

La central de Bushehr va rebre el vistiplau dels EUA en temps del xa. Paralitzades les obres des de la guerra amb l'Iraq, ara la construeix l'empresa Atomstroyexport, participada pel Govern rus.

Segons els experts, la consecució de l'artefacte atòmic dependria de la rapidesa en la manera com els científics iranians realitzin la centrifugació i el refinatge de l'urani. Fins al moment, sembla que ja han aconseguit reproduir el procés en petita escala i que no es descarten avenços en els pròxims mesos, ja que compten amb la tecnologia necessària, proporcionada per Abdu-l-Qadir Khan, el pare de la bomba atòmica pakistanesa, que el Govern iranià reconeix que posseeix.

Així les coses i amb l'amenaça per ambdues parts de trencar les negociacions, el ministre d'Afers Exteriors iranià, Mehdi Mostafavi, en visita a la República Sud-africana el mes de gener, admeté el desig del seu govern de tornar a la mesa de negociació amb l'AIEA. Altrament, George Bush, completament oposat al programa nuclear iranià, parla fins i tot d'una solu-

ció militar, a la qual no donen suport, òbviament, la Unió Europea, Rússia ni la Xina. Els Estats Units insisteixen i busquen el suport necessari per traslladar el contenciós al Consell de Seguretat de l'ONU, que hauria d'articular les possibles sancions contra l'Iran. L'actitud de Rússia, de moment, és ambigua, car està implicada en el reactor de Bushehr, mentre que la Xina és previsible que bloquegi qualsevol temptativa de condemna, ja que necessita el cru iranià per alimentar la seva economia expansiva. Mentrestant, el cap de la delegació iranià davant la Unió Europea adverteix, des de Moscou, on negocia directament amb els russos, que si el programa nuclear iranià s'envia al Consell de Seguretat de l'ONU, el seu país engegarà la producció d'urani enriquit a nivell industrial.

David Garrido